

NOVA PRAVDA

Uredništvo in upravljanje v Ljubljani,
Narodni dom, I. nadstropje. Telefon 77.

Izhaja vsako soboto.
Priloga: „Tedenske slike“.

Mesečna naročnina 6 dinarjev,
za inozemstvo 8 dinarjev.

„Delo“.

Večino svojih socialnih pravic so si delavci in nameščenci priborili po prevratu, v revolucionarnih letih. Da smo tudi imeli meščanske vlade, vendar ni bilo nobenega ostrejšega odpora, da so se uzakonile najvažnejše in najglasnejše delavske zahteve.

Danes je drugačen položaj. Na že postavljenih temeljih socialne zaščite se ne gradi več. Vedno bolj je očitna namera, da se še temelji porušijo.

Vtis imamo, da se pri nas v revolucionarnih povojnih letih ni ustvarjalo socialne zakonodaje iz notranje potrebe zakonodavcev, ampak veliko bolj pod pritiskom mednarodnega položaja. Našo mirno državo so obkrožale sosedje, kjer so se vršila krvava izračunavanja med delovnim ljudstvom in buržuazijskimi tlačitelji. Nemška Avstrija je imela opravka z prevladajočo silo industrijskega proletarijata, v Nemčiji so se vrstili komunistični nemiri, na Madžarskem je vladal Bela Kun in v Bolgariji in Grški so se obetali in tudi izvršili državni prevrati. Kdo bi se upal v teh nemirnih časih kratkomašo bagatelizirati delavske zahteve? Nihče in naj bi se pisal tudi za Nikolo Pašića.

Po konsolidaciji mednarodnega položaja je dobila kapitalistična reakcija zopet pogum pri nas in drugod, da zapira ušesa pred zahtevami delovnega ljudstva. Vsa državna politika je usmerjena tako, da favorizira predvsem interese privilegiranih slojev, dočim je večina naroda brez zaščite, v največji revščini obsojena hlapčevati poslovnim izkoriščevalcem.

Delovno ljudstvo je veliko samo krivo svojega neugodnega položaja. V letih, ko bi lahko odločilno sodelovalo pri ureditvi državnega življenja, so se pričele organizirane predstavnice delovnega ljudstva klati med seboj, mesto da bi nastopale enotno proti staremu, takrat oslabelemu sovražniku — reakcionarnemu velekapitalizmu. Končni rezultat je bil, da so se organizacije delavcev in nameščencev oslabile, reakcija se je pa med tem opomogla, da je zopet trdno držala državne vajeti v svojih rokah.

Položaj je danes tak, da se morajo delavci in nameščenci boriti za že pridobljene pravice. S silnimi težavami je zvezana vsaka ofenziva proletarskih organizacij. Zrušene organizacije in disciplina članov se ne upostavi tako hitro. Vendar zato še ni treba kloniti glav. Kajti navzlic vsem zaprekam se vendarle zopet dvigajo strokovne organizacije in štejejo v svojih vrstah borbene in neustrašene člane, ki s svojim delom ustvarjajo vse predpogoje za boljše čase.

Ni pa dovolj, da zboljšujemo svojo organizacijo. Svoje zahteve moramo tudi v najširši javnosti vneto zagovarjati. Ne s praznimi besedami, ampak s tehtnimi in neovrgljivimi dokazi. Zato pa potrebujemo list, ki bo imel dovolj prostora, da strokovno obravnava vsa pereča socialna in gospodarska vprašanja; list, iz katerega se bi javnost točno informirala o naših pravičnih zahtevah.

Dosedaj je bila zastopnica naših strokovnih organizacij »Nova Pravda«. Iz tehničnih pogle-

dov večkrat ni mogla posvečati dovolj pažnje raznim socialnim pokretom, ker je bila urejena tako, da je bilo polovico njenega obsega posvečenega zabavnemu delu. Ta nedostatek hočemo sedaj odpraviti na ta način, da bodo imele naše strokovne organizacije svoj list, ki bo posvečen izključno le ciljem njihovega pokreta. »Nova Pravda« bo izhajala štirinajstdnevno kot politično-informativno glasilo, dočim bo novi list iz-

hajal vsakega 1. in 15. v mesecu in bo obravnaval poleg pregledov iz strokovnega gibanja izključno le socialna, gospodarska in kulturna vprašanja, ki se tičejo delavcev in nameščencev.

Novi list naših strokovnih organizacij hočemo nazvati »Delo«. Že v naslovu lista je naš program, ki naj pove, da zagovarjamo pošteno plačilo za pošteno delo, da propagiramo najpopolnejšo socialno zakonodajo in da hočemo z delom ustvariti močno armado socialno in nacionalno zavednih delavcev, ki bo zmožna izvesti proti reakciji najodločnejšo borbo.

Strahovita davčna obremenitev delavstva.

S finančnim zakonom za leto 1927/1928 uvaja čl. 79. nov davek za privatne nameščence. Besedilo zakona pravi:

»Privatni nameščenci (med katere spadajo tudi kvalificirani trgovski in obrtniški pomočniki) in samoupravni nameščenci in funkcionarji plačujejo vključ z zakonitim predpisom, ki velja v poedinih oblastih, od dne 1. januarja 1927., dokler se ne začne odmerjati davek po novem skupnem davčnem zakonu, kot davek in kot vse državne pribitke, izvzemši invalidski davek in komorsko doklado, od skupnih svojih prejemkov, ki jih dobivajo iz službenega razmerja, bodisi v denarju, bodisi v naravi.«

Zakon šteje med privatne nameščence tudi kvalificirane trgovske in obrtniške pomočnike. Davčni uradi so po večini tolmačili pojem »kvalificiranih trgovskih in obrtniških pomočnikov« tako, da mora v to kategorijo spadajoči davčni obvezanec opravljati predvsem duševno delo. Višjo stopnjo strokovne izobrazbe se ne pridobi samo z absolviranjem vajeniške dobe, s položitvijo pomočniške izkušnje ali pridobitvijo posebne ročne izurjenosti, ampak je za to potrebna višja (strokovno-šolska) stopnja izobrazbe. Po tej razlagi zakona bi le malokateri trgovski in obrtniški pomočnik plačeval davek po lestvici za privatne nameščence. Še naprej bi plačevala večina kvalificiranega delavstva davek na ročno delo, ki je precej nižji od davka na prejemke privatnih nameščencev.

Bistveno se je pa spremenil položaj z odlokom Generalne direkcije davkov z dne 19. septembra 1927., št. 105.071, ki je naslovljen na finančne delegacije in ki se glasi:

»Zveza grafičnih nameščencev se je v imenu svojih članov obrnila na direkcijo s predlogom, da se grafični nameščenci izvzamejo iz določil, ki veljajo pri odmeri davka za privatne nameščence in da se njihovi dohodki obdavčijo z davkom za ročne delavce.

Povodom te predstavitve je ugotovila direkcija, da so pri davčnih oblastih nasprotujoča si mnenja, koga je smatrati za kvalificiranega delavca. Da se doseže enoten postopek vseh oblasti v primeru odredb čl. 79., točka 6., finančnega zakona za leto 1927/1928., izdaja direkcija sledeče pojasnilo:

Kvalificirani trgovski in obrtniški pomočniki so one osebe, katere za stalno plačo in nameščenje vrše take posle, kjer je poleg telesne moči potrebna tudi posebna usposobljenost za izvrševanje posla.

Stalna namestitev je ona, ki je vezana na odpovedni rok.

Pod usposobljenostjo ne razumemo samo šolske kvalifikacije (obrtne in trgovske nadaljevalne šole), temveč tudi prakso, ki je potrebna za uspešno izvršitev poverjenih poslov.

Obrtnim pomočnikom (torej kvalificiranim delavcem) ni smatrati samo one osebe, ki so v učni dobi absolvirale rokodelsko šolo, ampak vsakogar, ki se je izučil obrti in četudi ni nikdar obiskoval obrtne šole. Grafični nameščenec se smatra kvalificiranim, četudi ni nikdar obiskoval obrtne šole, ker mu je za izvrševanje njegovega poklica potrebna praktična delovna usposobljenost, katero je smatrati za njegovo šolsko izobrazbo.

Za kvalificiranega delavca velja torej sleherni privatni nameščenec, ki svojega poklica ne bi mogel izvrševati brez predhodne izobrazbe (rokodelstva, in to brez ozira ali je za izvrševanje svoje obrti izvršil tudi šolsko izobrazbo).

Zgorajšnje pojasnilo naj vzamejo oblasti na znanje in po njem predpisujejo tudi davke. — Dušan P. Letica s. r.»

Generalna direkcija davkov se je torej postavila na stališče, da je kvalificirani trgovski in obrtniški pomočnik vsakdo, ki ima učno spričevalo. Davek za privatne nameščence se je na ta način razširil na vse obrtne in trgovske pomočnike in oni del delavstva v tovarnah, ki ima učna spričevala.

Davek na ročno delo se bo predpisoval samo še za težake in dninarje, kajti vse ostalo delavstvo je kvalificirano in spada po mnenju Generalne direkcije davkov med nameščence.

V duhu finančnega zakona gotovo ni, da razširja Generalna direkcija davek za privatne nameščence na vse delavstvo. Ako je v zakonu rečeno, da spadajo med privatne nameščence tudi kvalificirani trgovski in obrtniški pomočniki, je zakonodajalec le hotel, da plačujejo davek za privatne nameščence oni pomočniki, ki izvršujejo predvsem duševno delo, ne pa vsi trgovski in obrtni pomočniki, ter bi bil v tem slučaju izraz

«kvalificiran» odveč. Tolmačenje Generalne direktije absolutno ne sme obveljati. Davek za privatne nameščence je mnogo višji od davka na ročno delo. Že davek na ročno delo smatra delavstvo za veliko krivico, ker zahteva od gospodarsko najšibkejših prekomerno davčno dajatev, to je od onih, ki so že z drugimi indirektnimi davčnimi dajatvami preobremenjeni. Poleg tega so prejemki delavstva tako mizerni, da ne more utrpjeti najmanjšega odtegljaja. Borba delavstva gre za tem, da se davek na ročno delo odpravi. Generalna direktija davkov pa izdaja sedaj odlok, da se še zviša delavstvu davek na ta način, da se kvalificirani delavci obdavčijo po davčni lestvici za privatne nameščence, ki je, kakor rečeno, znatno višja od davka na ročno delo.

Davku za privatne nameščence so zavezani vsi prejemki iz službenega razmerja, kakor plače, mezde, draginske, rodbinske in funkcijske doklade, honorarji, nagrade, odškodnine za čezurno delo, vrednost hrane in stanovanj, brez kakršnegakoli odbitka.

Dosedaj je plačevalo delavstvo 3·3 % le od mezde, zaslužene v osmih urah. Čezurno delo se ni obdavčilo. Tudi invalidski in komorni odstotek doklade je mnogo višji. Iz sledeče tabele je razvidno, koliko znaša nova obremenitev delavstva in bolj zgovorno kot vse besede dokazuje, da delavstvo z ozirom na svoj težki gospodarski položaj ne more plačevati davkov v izmeri kot si je to zamislila Generalna direktija davkov.

Kdor ima prejemkov		Plača		K temu se še prišteje		Skupaj je plačati davka Din	Do sedaj je znašal davek na ročno delo Din
preko Din	do Din	%	Din	invalidski davek Din	komorska doklada Din		
6.000.—	12.000.—	3·5	420.—	124.—	62.—	606.—	188.— do 396.—
12.000.—	24.000.—	4—	960.—	250.—	125.—	1335.—	396.— „ 792.—
24.000.—	36.000.—	2·5	1620.—	520.—	260.—	2260.—	792.— „ 1188.—
36.000.—	48.000.—	5—	2400.—	840.—	420.—	3660.—	1188.— „ 1584.—
48.000.—	60.000.—	5·5	3300.—	1200.—	600.—	5100.—	1584.— „ 1980.—

Davčna obremenitev zadene vsakega delavca, kajti oproščeni so davka le oni, ki imajo manj kot 500 dinarjev na mesec prejemkov. Več kot še enkrat toliko bo moral odslej plačevati kvalificirani delavec davkov. V nekaterih primerih bo moral delati en mesec samo za davkarjo.

Odlok Generalne direktije davkov je stvarno neutemeljen ter krivičen in je kategorična zahteva vsega delavstva, da se takoj prekliče. Delavstvo novih bremen ne prenese in zahteva, da se tudi davek na ročno delo odpravi.

★

V Angliji, na evropskem kontinentu, osobito v Nemčiji se je produkcija premoga vsled dalekosežnih ukrepov racionalizacije povečala. Dasiravno v raznih produkcijskih krajih stavke in izpori niso brezpomembni — ostanejo vendar brez vpliva na svetovni trg. V Zedinjenih državah n. pr. ne more imeti stavka težjih posledic, ker so se cenile zaloge ob začetku stavke na približno 70 do 80 milijonov ton in ker podjetja, ki niso strokovno organizirana, obrata niso ustavila. Ker so ta podjetja zmožna proizvajati več kot se trenutno porabi, zato ne obstoji za Ameriko nikaka nevarnost gospodarskih streslajev. V drugih proizvajalnih državah, zlasti v Južni Afriki, Indiji, daljnemu Vzhodu in v Avstraliji je bila letošnja produkcija večja kot lanska. Te dežele torej sedaj manj pridejo v poštev za import, uvoz, kot poprej. Na Kitajskem vplivajo seveda politični boji tudi na rudarska podjetja.

Sodeč po proračunih produkcije črnega in rjavega premoga za prvih šest mesecev leta 1927. bo znašala produkcija premoga v najvažnejših deželah skoroda 1300 mil. ton, medtem ko je bila leta 1926. 1125 mil. ton in leta 1925. 1133 milijonov ton. To znači, da bo produkcija leta 1927. za 13 % večja kot je bila leta 1925. Posebno v kontinentalno-evropskih deželah, zlasti v Franciji, Nemčiji, Poljski, Rusiji, Češkoslovaški je produkcija znatno narasla. Ako prištejemo k tem kontinentalno-evropskim številkam še one Anglije, dobimo približno plus 75 milijonov ton. Ako pomislimo tudi še na produkcijo oglja in preračunamo kurilno vrednost na premog, tedaj bo znašal celokupen proizvod premoga za leto 1927. približno 1320 milijonov ton napram 1170 milijonom tonam leta 1925. Seveda je zelo težko določiti natančne primerjalne številke produkcije leta 1927. in porabe. Toda približno bo nadprodukcija znašala 15 %. Ceni se pa, kakor sledi (v mil. tonah):

Dežela:	1927.	1926.	1925.
Zedinjene države	595·8	601·7	530·5
Anglija	264·1	127·6	248·3
Francija	53·3	51·4	47·0
Nemčija	154·2	145·4	132·6
Poljska	37·1	35·8	29·1
Rusija	31·3	26·4	17·7
Japonska	30·5	29·2	31·5

Bodočnost industrije premoga.

Stavke v raznih premogovnih podjetjih in revirjih (n. pr. v Ameriki, Nemčiji, v zadnjem času v Avstriji) nam kažejo jasno, da se imajo dežele, ki producirajo premog razen z lastnimi organizacijskimi in gospodarsko-političnimi vprašanji — boriti tudi z kočljivimi internacionalnimi izpremembami cen in konjunktur. Kajti ravno ti problemi so večinoma povod raznim konfliktom.

Položaj internacionalne industrije premoga je postal tako kritičen, ker je nastala v zadnjih

letih močna konkurenca na svetovnem trgu in ker v najbližji bodočnosti ni pričakovati bistvenega izboljšanja razmer. Internacionalna produkcija premoga še vedno prekaša povpraševanje po kurivu. Dasiravno se je eksportna trgovina letos v skoro vseh deželah znatno izboljšala, ker so bile konjunktore ugodnejše — je vendar tudi v mnogih deželah narasla produkcija premoga: radi tega se še vedno več proizvaja kakor porabi.

Ivan Albreht:

(Konec.)

Tiničino breme.

«Tini.»

Bratrančev glas je bil tresoč, nekaj raskavega je zvenelo iz njega. Tinica se je privila k drugu in je zaihtela. Mraz ji je prešinil ude, da so bili kakor oledeneli, v srcu pa je pikala žalost in bol. Za trenutek jo je popolnoma popustila moč in razsodnost. Vse ji je odpovedalo in zavedala se je življenja samo še kakor v morečem snu. In zazdela se ji je, da ne živi res ona, ampak nekaj čisto drugega, ki je prišlo iz minule nekdanjosti in jo je izpodrinilo in pregnalo, da ji je ostala sama glava. In še ta je čisto majčkена, neznatna in vroča kakor žerjavica.

Hotela je povedati občutke, toda misli so bile pretope in tudi izrazov ni mogla najti zanje. Zato je samo vzdihnila:

«Umrli bi.»

Fant je čutil drhtenje njenega telesa in tople solze na svojih rokah, pa ni mogel drugega kakor:

«Tini!»

Tako jo je držal objeto in sama žalost je bila v njem.

«Saj si naša, Tini,» ji je hotel povedati v tolažbo, toda misel je zastala in ni mogla preiti v besedo.

«Francelj, ti ne veš, kako je z menoj,» se je polagoma zavedlo dekle iz omotice.

Iz gostilniških prostorov je prihajal hrup. Tu pa tam je odprl kdo vrata in zmedeni, glušči in nerazločni glasovi so bušili v noč. Dekle se je prestrašilo vselej in vselej se je ozrlo, če morda ne pride ven on, ki ima zdaj oblastvo nad njo. Z nenavadno izrazitostjo se je zavedla svoje mladosti, teh nežnih let in z bridko jezo je mislila na očeta in na vse, kar jo je spominjalo nanj.

«Pobegnem ali pa umrjem!»

Francelj se je nasmehnil, zdravje se je oglasilo v njem.

«Ali si bolna, Tinica?»

«Ne, bolna, ne, ampak prodana.»

Tako grozna je bila beseda, da sta nekaj časa molčala oba. In šele zdaj je Francelj zaslutl, čemu se je Tini bala v sobi onih prežečih oči. Domislil se je svojih nad, ki ji je gojil na tistem ves čas izza tistih dni, ko je sestrična pribežala na Kočuh. Ponos kmeter, ki brani svojo last, mu je zbudil stotero misli in načrtov. Planil bi proti onemu človeku in bi ga zmel na drobno, da ne bi ostalo niti sluha prešernosti v njem.

«Tini, ti si moja.»

Beseda je zvenela kakor rešitev in dekle se je oprijelo tesneje njega, ki jo je izrekel.

«Pojdiva!» je prosila iskreno in v mislih ji je zagorela Kočuha mladostnih spominov kakor obljubljena dežela. Kar je zakrivila kdaj, vse bi popravila in poravnala, vse bi priznala in bi prosila odpuščenja ... Samo proč odtod.

Francelj se je okrenil, da bi šla. Doma razloži očetu, kako in kaj je s sestrično in počasi potem še svoje misli. Strehe je dovolj, dela in jela tudi ne manjka. Ko je premislil vse, ni bila noč več tako črna in tudi mraz je izgubil svojo ostrino.

Tedaj je planilo iz noči. Tini se je zgrozila in je hotela ubežati, toda Lomnik je siknil za njo:

«Tini!»

Obstala je kakor začarana in ni več mislila na beg. Samo drhtenje njenega telesa je izražalo grozo.

«Kaj je?» se je zavzel Francelj in je zaman upiral oči v temo, da bi spoznal prišleca in položaj. V mrki slutnji je izustil zbadljivo proti neznanu.

«Vi se klatite z mojo nevesto.»

Lomnikov glas je bil oduren in trd, Franclju pa se je zavrtelo pred očmi.

«Hinavka!» je siknil strastno in je odšel v temo. In ko je stopal sam, je bila noč temnejša nego kdajkoli prej in mraz ga je zbadal do mozga. Vendar je zaukal, da je planil glas široko po polju in še preko Drave. Tinica je občutila vriskanje kakor posmeh in zaničje-

Dežela:	1927.	1926.	1925.
Belgija	27.8	25.3	23.1
Britska-Indija	22.3	20.3	20.3
Saarsko ozemlje	14.2	13.7	13.0
Češkoslovaška	14.0	14.5	12.7
Kanada	12.0	11.7	8.6
Južna Afrika	11.6	12.4	11.8
Nizozemska	8.8	8.6	6.8
Skupno	1277.0	1124.0	1133.0

To je seveda slaba perspektiva za bližnjo bodočnost in začasno je še popolnoma nejasno, na kakšen način bi se dalo doseči naraščanje premogovnega konzuma. Po dosedanem svetovno-gospodarskem konjunktornem razvoju soditi, bo sicer potreba pri brodarstvu in v industriji vedno večja — a vendar ne v toliko, da bi se moglo govoriti o sanaciji mednarodnega rudarstva in o zopetnem razcvitu predvojne dobe. Zlasti v Evropi so izgledi povsem nesigurni in vznemirjajoči.

34. **Obrecht** Feliks, železn. poduradnik, Magdalenska ulica št. 67.

35. **Židanik** Franc, kaznilniški paznik, Gajeva ulica št. 9.

36. **Silič** Ivan, višji stražnik v pokoju, Aleksandrova cesta št. 61.

37. **Pruič** Franc, železničar, Koroška cesta št. 39.

38. **Filipčič** Josip, nadstražnik v pokoju, Kejžerjeva ulica št. 4.

39. **Sitar** Anton, mehanik, Tattenbachova ulica št. 16.

40. **Kuhar** Josip, ključavničar, Kurilniška ulica št. 9.

41. **Kreso** Anton, železničar, Aleksandrova cesta št. 49.

Kot namestniki občinskih odbornikov so pa na kandidatni listi:

1. Fijavž Franjo, železniški uradnik, Aleksandrova cesta št. 6.

2. Gulič Alojz, mizar, Rajčeva ulica št. 2.

3. Macarol Josip, železničar v pokoju, Aleksandrova cesta št. 83.

4. Filipčič Ivan, namestnik straže v kaznilnici, Vetrinjska ulica št. 24.

5. Lah Avgust, trgovski pomočnik, Ruška cesta št. 3.

6. Babošek Ivan, železničar, Meljska cesta št. 57.

7. Mohorko Vinko, železničar, Vojašniška ulica št. 10.

8. Vižintin Franjo, kaznilniški paznik, Pobrežka cesta št. 20.

9. Tonec Avgust, zasebni uradnik, Meljska cesta št. 12.

10. Žnidarič Martin, železniški delavec, Tržaška cesta št. 1.

11. Vodopivec Ivan, višji stražnik, Linhartova ulica št. 25.

12. Zorč Franc, šolski sluga, Kolodvorska ulica št. 13.

13. Bagolič Miha, kaznilniški paznik, Glavni trg št. 2.

14. Koren Andrej, mizar, Ob železnici št. 8.

15. Volk Franjo, klepar, Mesarska ulica št. 5.

16. Petek Anton, uradnik drž. žel. v pokoju, Tattenbachova ulica št. 19.

17. Lutman Andrej, namestnik nadzornika straže, Pobrežka cesta št. 20.

18. Šantl Simon, skladiščni mojster drž. žel., Betnavska cesta št. 18.

19. Pečenko Alojz, kaznilniški paznik v pokoju, Mejna ulica št. 48.

20. Vidmar Alojz, ključavničar, Kettejeva ulica št. 3.

21. Bizjak Josip, hišnik, bančni sluga, Krekova ulica št. 2.

22. Gorup Jakob, brzojavni mojster, Sodna ulica št. 26.

23. Rijavec Avgust, policijski nadzornik v pokoju, Rajčeva ulica št. 2.

24. Šauperl Karol, železniški poduradnik, Mlinska ulica št. 2.

25. Žiberna Jože, železničar, Aleksandrova ulica št. 64.

26. Čekuta Peter, stražnik v pokoju, Tvorniška ulica št. 22.

27. Gregoretič Anton, postrežček, natakar, Pod mostom.

28. Planko Martin, uradnik drž. žel., Jezdarska ulica št. 8.

29. Gorup Franc, kaznilniški paznik, Sodna ulica št. 30.

30. Pertot Štefan, železničar, Koroška cesta 43.

31. Fajdiga Anton, stražnik, Pod mostom št. 9.

32. Lozej Ivan, železničar, Kejžerjeva ulica 4.

33. Čevna Anton, ključavničar, Ob železnici 4.

34. Babuder Peter, železničar, Tržaška cesta št. 20.

35. Kopic Josip, slikar, Meljska cesta št. 42.

Občinske volitve v Mariboru.

Narodno-socijalistična stranka kandidira pri občinskih volitvah v Mariboru naslednje kandidate:

1. **Tumpej** Rudolf, uradnik drž. žel., Erjavčeva ulica št. 8.

2. **Šprah** Franc, slikar in pleskar, Koroška cesta št. 43.

3. **Fajt** Mijo, davčni oficial, Vrtna ulica št. 17.

4. **Vičič** Franjo, jetniški paznik, Wildenrajnerjeva ulica št. 16.

5. **Batič** Viktor, višji stražnik v pokoju, Vetrinjska ulica št. 11.

6. **Grmek** Anton, jetniški paznik, Frankopanovska ulica št. 5.

7. **Volner** Franc, pleskar, Linhartova ulica 10.

8. **Voronek** Jakob, kotlar, Radvanjska cesta št. 7.

9. **Majcen** Ivan, poštni poduradnik, Aleksandrova cesta št. 83.

10. **Uleis** Alojz, kovač in kotlar, Magdalenska ulica št. 63.

11. **Cerkvenič** Franjo, višji stražnik v pokoju, Stritarjeva ulica št. 18.

12. **Mrzlikar** Alojz, ovčjar, Barvarska ulica 5.

13. **Zimic** Josip, kovač in kotlar, Prešadovičeva ulica št. 5.

14. **Cesarec** Alojz, žel. uradnik v pokoju, Razlagova ulica št. 21.

15. **Kocjan** Rudolf, mizar drž. žel., Stritarjeva ulica št. 18.

16. **Rudež** Andrej, kazniln. paznik v pokoju, Frankopanovska ulica št. 51.

17. **Jagrič** Ivan, postrežček, Gregorčičeva ulica št. 19.

18. **Pivka** Rudolf, strojni ključavničar, Ruška cesta št. 3.

19. **Tinta** Mihael, kazniln. paznik v pokoju, Strossmayerjeva ulica št. 5.

20. **Šleis** Franjo, ključavničar, Koroška cesta št. 56.

21. **Živko** Albin, železniški uradnik, Čopova ulica št. 5.

22. **Gregorčič** Alojz, kaznilniški paznik, Valvazorjeva ulica št. 37.

23. **Prevofšek** Ivan, železničar, Kejžerjeva ulica št. 3.

24. **Jerič** Anton, trgovski potnik, Ipavčeva ulica št. 42.

25. **Žiberna** Drago, železničar, Mlinska ulica št. 7.

26. **Zavrl** Anton, sedlar, Slovenska ulica št. 36.

27. **Regent** Franjo, mehanik, Stritarjeva ulica št. 15.

28. **Selinšek** Franjo, železniški uradnik, Betnavska cesta št. 18.

29. **Jelen** Avgustin, višji stražnik v pokoju, Smetanova ulica št. 22.

30. **Mirt** Jakob, železničar, Frankopanovska ulica št. 20.

31. **Gorše** Anton, poštni poduradnik, Ob železnici št. 14.

32. **Heršćak** Jakob, železničar, Gregorčičeva ulica št. 23.

33. **Bagatelj** Pavel, mizar, Jezdarska ulica št. 8.

vanje in je z zategnjenim glasom pozvala bratranca:

«Francelj!»

Odziva ni bilo. Le on, ki je stal pri njej, ji je z roko zakril usta in jo je potegnil za seboj.

«Pes!» si je mislila Tinica, vendar je šla brez upora z njim. Prav po isti poti sta šla kakor pred leti z očetom in med potjo je mladenka spoznala, da je Lomnik pijan.

«Misliš, da boš uganjala po svoje.» je renčal z jezo nad njo in ji je grozil z roko.

Tinica se je branila boječe:

«Kaj?»

«Ti že pokažem, doma se bo že izkazalo. Misliš, da si prva?»

Tinica sta obhajala groza in obup. Prav natih se je nadejala pomoči od očeta ali od matere. Zakaj ni ostala v Podgori. Kaj namerava ta človek z njo in kaj hoče od nje?

«Nisi prva, nisi zadnja, v oblasti te imam pa jaz.» se je grohotal Lomnik in je užival obilo radosti v slutnjah. Prav za prav ga je jezilo, vendar, kaj bi zavoljo bab! Ljubezen je šla čez gore, a dekleta, no, čemu pa ne bi, ko je priložnost blizu!

Nekam tiho sta prišla domov. Puškar Tomi ju je začul šele tedaj, ko sta že stala v veži in se je Lomnik opotekel, ko je iskal sobnih vrat.

«Ena bo že na varnem,» je predramil Tomi spečo ženo, ker ni mogel tiho prenašati svoje zadovoljnosti.

«Tako bo srečna, če bi le hotela biti pametna,» je pritrdila Matilda in je pomislila na eno in drugo znano družino, kjer so bile hčere pri štirinajstih letih tudi že obljubljene. Seve, pozneje je začelo cviliti in se je polagoma stvar razkadila in razlezla, da so naposled dekleta ostala mamice in zraven samice. Toda to so bili delavci, kaj ve delavec o ljubezni, ko pozna samo pilo in žago in žago in pilo? Anton pa je gospod in to je drugače.

«Zdaj naj se izkaže, koliko je v tebi sleparstva.» Silil je v njo in ni odjenjal.

*

Zjutraj je obiskala Lomnika Matilda. Pisac je spal, o hčeri pa ni bilo sledu. In kakor je mati jokala in kakor je oče kletel, o hčeri nista mogla zaznati drugega nego to, da jo je vzela noč.

V Dravo je šla, so rekli nekateri. In eno in drugo so si še pravili ljudje med seboj, da je Matilda prejkakala marsikatero noč. Včasih je pravil kdo, da jo je videl eden ali drugi njegovih znancev v takem in takem kraju.

Tomi je hodil sključen in star, Matilda si je pulila lase, medtem ko je začenjala Tini svoje žalostno romanje po svetu...

36. Čolnik Slavko, strojnik pri prov. drž. žel., Krekova ulica št. 6.
37. Žlender Feliks, ključavničar, Pod mostom 3.
38. Zuzič Ernest, železničar, Levstikova ul. 29.

39. Gode Anton, služitelj, Trubarjeva ulica 5.
40. Vorli Ludovik, sprevoznik drž. žel., Trstenjakova ulica št. 2.
41. Lekan Josip, železničar, Mlinska ulica 26.

Politični pregled.

Italija ne miruje v svojem hujskanju in spletkarjenju proti naši državi. Brez vsakega opravičljivega povoda je te dni sklenila

vojaško pogodbo z Albanijo.

ki gre samo za tem, da bi čim bolj oslabilila našo državo. Z vojaško pogodbo z Albanijo hoče Italija samo okrepiti svoj vojaški vpliv v Albaniji, kar bi izrabila v prvi priliki, ki bi se ji nudila, da bi izzvala spor in vojno z Jugoslavijo. Naša prijateljska pogodba s Francijo, ki nam daje pomoč velike države, bo take italijanske račune prekrizavala.

Italijansko-albanska pogodba tudi

ni po volji Grčiji.

ki se zaradi tega zopet bolj približuje Jugoslaviji in so med grškimi politiki vedno glasneje zahteve, da Grčija sklene posebno prijateljsko pogodbo z Jugoslavijo.

Narodna skupščina v Beogradu skoro le počiva, ker

nima dovolj gradiva za delo.

Kmalu bo prišel v razpravo novi proračun s predlogom novega finančnega zakona, ki nam ne obeta ničesar dobrega. Davki se po tem predlogu ne bodo znižali, kar bi bilo glavno. Pač pa nam

groze z ukinitvijo tehniške in medicinske fakultete slovenskega vseučilišča,

češ, da je treba varčevati. Vlada, ki zapravi ogromne vsote za nepotrebne stvari, je na-

enkrat naziranja, da bi bilo pametno prihraniti majhen denar, ki ga potrebujeta ta dva važna oddelka slovenskega vseučilišča. Zaradi teh nakan

se je v vsej Sloveniji dvignil oster protest,

da si Slovenci ne damo vzeti tehniške in medicinske visoke šole. Če hoče vlada varčevati, kar je popolnoma prav, naj stori to tam, kjer se ogromni milijoni naravnost razmetavajo. Gospodarstvo na pr. v naših državnih podjetjih in ustanovah je takšno, da naravnost kriči po izboljšanju. Sto in stotilijonske vsote gredo tam v izgubo, a tu v tako važni ustanovi, kakor je vseučilišče, se jim pa naenkrat smilijo stotisočaki.

Klerikalci, ki so v vladi,

so soodgovorni za ta napad na slovensko kulturo.

Ako ne bodo naši protesti zalegli, bo temu kriva SLS, ki sedi v vladi in nima niti te moči, da bi preprečila tako očitno krivico.

Te dni se je na seji davčnega odbora vršila

razprava o novem davčnem zakonu,

ki je bil v načelu sprejet. Nadaljuje se razprava, ki pokazuje doslej, da si od novega davčnega zakona ne smemo preveč obetati. Malenkostno znižanje nekaterih davkov nam pri sedanji veliki preobremenitvi ne bo mnogo pomagalo.

Narodno-strokovna zveza.

Članom Narodno-strokovne zveze.

Izvrševalni odbor Narodno-strokovne zveze objavlja podružnicam sklep, da z današnjo številko preneha izhajati «Nova Pravda» kot tednik in naše strokovno glasilo. Odslej je glasilo NSZ «Delo», ki izhaja vsakega 1. in 15. v mesecu. Prva številka «Dela» izide 15. decembra. Naročnina za «Delo» je vračunjena že v članarini, kot je bilo to doslej uvedeno za «Novo Pravdo».

Sklep, zakaj se je izvršila izprememba, pojasnimo v posebni okrožnici. Že danes naj pa poudarimo: Novi list «Delo» bo zastopal prav isto smer, kot «Nova Pravda». Urednik «Dela» bo tovariš Ivan Tavčar, lastnik pa konzorcij v katerem bo odločevala NSZ. «Nova Pravda» nam je v sedanjem obsegu nalagala taka finančna bremena, da jih nismo več zmogli. «Delo» nam bo lažje izdajati, ker se naroče nanj tudi organizacije privatnih nameščencev. Zaenkrat izhaja «Delo» le dvakrat na mesec, vendar pa v takem obsegu, da bo lep strokovni list. «Nova Pravda» izhaja odslej le na štirih straneh vsakih štirinajst dni in bo izključno le politično-informativen list. Kdor hoče «Novo Pravdo» prejemati, mora plačati posebno naročnino. Obvezen strokovni list za naše člane je le «Delo»!

★

Delavci, ali ste bolniško zavarovani.

Po novem pravilniku za podpiranje brezposelnih dobi podporo le oni, ki je že sedem dni neprekidno brezposeln, je bil v teku zadnjega leta najmanj šest mesecev ali v teku zadnjih

dveh let najmanj eno leto zavarovan pri bolniški blagajni.

V zadnjem času se je primerilo več slučajev, da so bile prošnje brezposelnih zavrnjene, češ, da niso bili določeno dobo zavarovani pri bolniški blagajni. Prizadeti so pa dokazali, da se jim je bolniški prispevek redno odtrgaval, na kar se je proti podjetju uvedel regresni postopek. Zelo značilno za naše razmere je, da je med delodajalci, ki so pobirali od delavcev bolniške prispevke in jih niso odračunavali bolniški blagajni, tudi državno podjetje. Zadevo sedaj preiskujemo in ko dobimo v roke vse dokaze, bomo to objavili z navedbo podjetja.

Delavce opozarjamo, naj se od časa do časa prepričajo, ako so včlanjeni v bolniški blagajni in da li so včlanjeni v pravem mezdnem razredu, namreč v onem, katerega plačujejo. Informacije dobijo lahko pri Okrožnem uradu samem ali pa potom naše organizacije. Zadoštuje navedba imena, poklic, delodajalec in dnevna mezda. Prepričajte se takoj vsi, če ste vpisani, da ne boste ob svojem času po lastni krivdi in krivdi delodajalca ob Vaše pravice.

Naše podružnice naj takoj povsod osnujejo zdravstvene odseke, ki naj se predvsem pečajo s tem vprašanjem, da se enkrat za vselej preprečijo vsake zlorabe s strani delodajalcev.

★

VIČ. Tukajšnja podružnica je priredila v soboto 26. t. m. na Viču prvo skioptično predavanje. Predaval je strokovni tajnik tov. Kravos o odkritju Amerike in o oceanskem parniku. Udeležba na tem prvem predavanju je bila ne-

pričakovano velika. Prihodnje predavanje bo 17. decembra in sicer o veliki francoski revoluciji. Vabimo vse članstvo, da se naših poučnih predavanj udeležuje polnoštevilno. — Ponovno opozarjamo na našo plesno šolo, ki se vrši vsako soboto ob 8. uri zvečer v prostorih restavracije «Amerika» na Glincah. Poučuje strokovni plesni učitelj vse najmodernejše plesne. Ker je tudi delavstvu potrebna zabava po trudopolnem delu, pričakujemo od naših članov in prijateljev kar največje udeležbe.

JESENICE. Podružnica Narodno-strokovne zveze je priredila v nedeljo 27. t. m. svoje drugo skioptično predavanje. Predaval je tov. Kravos o oceanskem parniku in odkritju Amerike. S predavanjem, ki je bilo zelo poučno in zanimivo, so bili mnogoštevilni udeleženci zelo zadovoljni. Prihodnje predavanje objavimo v prihodnji številki lista.

LITIJA. V soboto je imela naša podružnica prvovrstno prireditev. Ta večer je predaval tovariš dr. Stojan Bajič iz Ljubljane o delavskem pravu pri nas in drugod. Predavatelju, ki je zelo poljudno in vprav mojstrsko predaval o tem predmetu, je mnogoštevilno navzoče delavstvo ob koncu burno aplavdiralo. Enakih predavanj si želimo litijani še več in nas bo prihod tovariša dr. Bajiča v našo sredino vsakokrat razveselil.

LOGATEC. V soboto 3. decembra priredi tukajšnja podružnica ob 7. uri zvečer v gostilni pri Doljaku drugo skioptično predavanje. O odkritju Amerike in oceanskem parniku bo predaval tajnik tov. Kravos iz Ljubljane. Predavanje bo spremljano s prav lepimi skioptičnimi slikami in vabimo zato vse članstvo in prijatelje organizacije, da se tega zanimivega predavanja udeležijo polnoštevilno.

† Alojzija Majhenič. Iz podružnice Sladki vrh nam je došla tužna vest, da je umrla podružnična blagajničarka in dolgoletna članica, tovarišica Alojzija Majhenič. Pokojnica je umrla v času, ko bi morala pokloniti družini novega člana, umrla je na porodu. Težko prizadeti družini naše tovariško sožalje, pokojnici naj bo lahka domača gruda.

LITIJA. V soboto 10. decembra se vrši ob 8. uri zvečer skioptično predavanje v prostorih restavracije na pošti. Predaval bo tovariš Kravos o oceanskem parniku in podmorskem čolnu. Predavanje je zelo zanimivo in pričakujemo zato kar največ udeležbe.

SENOVO. V nedeljo 4. decembra bomo imeli pri nas nenavađen dogodek. Ta dan nas obišče sam sv. Miklavž z vsem svojim spremstvom. Obljubil je podružnici Narodno-strokovne zveze, da obišče Senovo in pride popoldne v rudniško restavracijo. Sedaj je pri nas veliko ugibanja, če bomo vsi deležni darov ali samo «ta pridni». Za vsak primer bodimo pridni in pridimo v nedeljo obiskat Miklavža, morda se nas bo le usmilil. Rudniško restavracijo bodo za ta dan izjemoma razširili, ker se sliši, da bo velik naval.

PTUJ. Naša podružnica je imela v soboto 12. novembra članski sestanek, na katerem je poročal okrožni tajnik tov. Tumpej iz Maribora. Na sestanku se je izvolil nov predsednik in sicer je te posle prevzel tov. Brumen, za podpredsednika pa je izvoljen tov. Gluhak. S tem je naša podružnica dobila na čelo dva moža, ki bosta gotovo zastavila vso njihovo moč v procvit naše organizacije. Odbor je tako spopolnjen in je pridno na delu. Vabimo vse člane, da se udeležujejo vseh društvenih prireditev in da točno plačujejo članarino.

MEDVODE. Podružnica Narodno-strokovne zveze v Medvodah sklicuje za v nedeljo 4. t. m. ob 9. uri popoldne v gostilni pri Možini v Goricanah članski sestanek, na katerem poroča predsednik NSZ tov. Juvan iz Ljubljane. Prosimo vse tovariše, naj se udeležijo tega sestanka sigurno in točno.

Tedenske vesti.

* **Centenim naročnikom «Nove Pravde».** Prihodnja številka «Nove Pravde» izide 23. decembra 1927. Iz gmotnih ozirrov je «Nova Pravda» primorana skrajšati obseg na 4 strani in izhajati le štirinajstdnevno. Odslej bo «Nova Pravda» le politično informativen list, dočim se bodo strokovno obravnavala socijalna, gospodarska in kulturna vprašanja delavcev in nameščencev v novem listu «Delo», ki izhaja 1. in 15. v mesecu.

* **V Ljubljani je izvoljen za župana naprednjak.** V torek se je vršila v Ljubljani prva seja novoizvoljenega občinskega odbora, na kateri so se izvršile volitve župana. Izvoljena sta bila za župana g. dr. Dinko Puc (SDS) in za podžupana g. Josip Turk (SDS). Tako ima Ljubljana po dolgem času zopet naprednega župana, delavnega in poštenega moža, ki je že za časa gerentstva pokazal, da njegovo delo gre le za dobrim občinskim gospodarstvom.

* **Poslanca dr. Kramer in V. Vilder v Pragi.** Te dni sta se mudila v Pragi narodna poslanka dr. Kramer in Vilder, ki sta se posvetovala s češkoslovaškim poslancem dr. Uhlířem o nadaljnjem skupnem delu kulturne in gospodarske medparlamentarne komisije, ker je bilo sodelovanje zaradi volitev v jugoslovenski parlament začasno ustavljeno. Poslanci so se domenili, da se bo vršila seja obeh komisij v januarju v Beogradu, kjer se bo razpravljalo o kulturni in trgovinski pogodbi med obema državama.

* **Oblastna taksa na gledališke karte v Ljubljani.** Od nedelje dalje se pobira pri gledaliških blagajnah v Ljubljani poleg običajne vstopnine še oblastna taksa. Taksa je namenjena za popravilo in vzdrževanje dramskega in opernega gledališča. Le vstopnice za stojišča so proste takse.

* **Napad.** Prejšnjo nedeljo zvečer sta se dve družini vračali od gostilničarja g. Boriška v Škledrovcu proti Zagorju. Pri Medvedovi žagi sta iz zasede skočila dva moška in pričela posamezne obdelovati s kolci. Zaradi teme in splošne zmede se je posrečilo napadalca zbežati. Družba, od katere so trije lahko poškodovani, se je morala vrniti in je prenočila v gostilni g. Boriška.

* **Vlom v menjalnice v Ljubljani.** V nedeljo popoldne je bil izvršen v Kolodvorski ulici v Ljubljani drzen vlom v izložbeno omarico Mikličeve menjalnice. V omarici se je nahajalo za okrog 2000 Din raznih valut. Polcija je osumila kot storilca bivšega Mikličevega hlapca 20letnega Josipa K. iz Šmartna ob Savi. Fant je bil aretiran, vendar zanika vsako krivdo.

* **Zločinski pohotnež.** Iz Poljčan pišejo: Oga-ben zločin je zagrešil te dni nad petletno deklico, hčerko uglednega tukajšnjega posestnika, neki Anton Dolšak, ki so ga orožniki kmalu aretirali in se sedaj že nahaja v zaporu. Ta zver v človeški podobi je povrhu še okužena. Nesrečnega otroka so sicer takoj oddali v bolnico, toda šibko dekletce je poškodbam podleglo. Dolšak je okrog 30 let star, poročen in je bil zadnje čase zaposlen v kamenolomu.

* **Razveljavljena porotna sodba.** V poletju se je vršila pred mariborsko poroto razprava proti posestniku Ivanu Čahuku iz Gorice pri Murski Soboti in njegovemu 17letnemu sinu Kalmanu zaradi obtožbe umora gospodinje Žuže Šaveljeve. Po priznanju Kalmana Čahuka se je on s svojim očetom vred jezil nad Šaveljevo, ker ga je obdolžila tatvine. Kalman je nadalje priznal, da je usodnega dne odšel njegov oče Ivan Čahuk v stanovanje Žuže Šaveljeve, sin Kalman pa je stal na straži. Čez kakih pet minut se je vrnil Ivan Čahuk in prinesel nekaj kročnikov, kozarcev, kos črne platna in krvavo sekuro iz stanovanja. Popoldne so našli Šaveljevo mrtvo. Preiskava dolgo časa ni mogla najti krivcev, ker sta Čahukova obdolžila umora dva druga. Pri razpravi so porotniki zanikali krivdo Ivana in Kalmana Čahuka, čeprav so sprva potrdili Kalmanovo sodelovanje pri umoru

ru obenem z zaničanjem Ivanove krivde na umoru. Bilo je jasno, da si porotniki z vprašanji niso znali pomagati in je bil tako sodni dver kakor tudi avditorji presenečen nad izrekom porotnikov. Državni pravdnik je vložil proti sodbi ničnostno pritožbo in Stol sedmorice v Zagrebu je pritožbi ugodil, sodbo razveljavil in odredil novo razpravo, ki se bo vršila sedaj v zimskem porotnem zasedanju.

* **Nesreča starega hlapca.** Ignac Satler, 69letni hlapec v Bresternici, se je težko ponesrečil, ko je v gozdu s svojim gospodarjem podiral debela. Mož si je zlomil desno nogo in na levi strani nekaj reber.

* **Samomor v studenškem gozdu pri Mariboru.** V soboto so našli delavci, ki lovijo les v Dravi, na neki oviri viseče mrtvo truplo, ki so ga potegnili iz vode in pozvali studenške orožnike na lice mesta. Z nekega lističa, ki ga je imel utopljenec pri sebi, so dognali, da gre za nekega Roberta Ogrizka. Pri naknadnem pregledu so našli orožniki, da ima mrtvec v prsih smrtonosno rano. Skoro z gotovostjo se lahko sklepa, da se je Ogrizek ustrelil sam in nato padel s skale v studenškem gozdu v Dravo. Neki orožnik je izjavil, da je srečal v soboto popoldne Ogrizka, ki ga je nekam čudno divje in zmedeno gledal. Imel je gotovo že takrat samomorilni namen. Orožja sicer še niso našli, a ga varnostni organi marljivo iščejo.

* **Neznan utopljenec.** Iz Ljubljane so potegnili truplo neznanega moškega. Truplo, ki je bilo popolnoma golo, je moralo ležati v vodi že nekaj dni. Na mrtvecu ni bilo opaziti nikakih znakov nasilstva. Zato je verjetno, da gre za samomor.

* **Ljubosumni ubijalec.** V Grabčanicah se je pred dnevi odigrala krvava ljubavna tragedija. V tamošnji gostilni je bila nameščena lepa natakaričica Slovenka Mina Janžkova iz Celja. Bila je vedno vesela in imela je prav lepe oči. Dvorili so ji mladeniči iz vseh krajev. Najbolj jo je vzljubil neki trgovec Avram Papo iz Sarajeva, ki je bil zelo ljubosumen na vsakogar, ki se je približal lepi natakaričici. Mislil je samo nanjo in hrepenel po njej. Mučila ga je samo misel, da ima Mina tudi druge rada. V svoji ljubosumnosti je popolnoma obupal. Te dni je Mina odšla na izprehod z bančnim uradnikom Smajlom Gradaševičem. Na potu sta srečala Avrama Papa, ki je zgrabil deklo in se začel pripraviti. Nenadoma je potegnil Avram samokres iz žepa in ustrelil na ljubico. Nesrečnica se je zgrudila težko ranjena na tla. Gradaševič je priskočil, da bi Avramu iztrgal orožje. Ta je pa sprožil drugič in uradnik je padel mrtev na tla. Takoj nato je počil še tretji strel. Avram si je pogнал kroglo v glavo in obležal na mestu mrtev. Težko ranjeno natakaričico so prepeljali v bolnico v Tuzli.

* **Obljubljenih milijonov ni.** Pred tedni je na zborovanju stanovanjskih najemnikov v Mariboru tolažil poslanec Vesenjaj množico, da bo dal minister za socialno politiko dr. Gosar dva in pol milijona dinarjev za zgradbo stanovanj v Mariboru. Pri SLS sedaj o tej obljubi nihče ničesar ne ve!

* **Nedovoljeno razpolavljanje 10dinarskih bankovcev.** Na deželi se dogajajo primeri, da ljudje razpolavljajo 10dinarske bankovce in potem velja posamezen kos v prometu kot 5dinarsko plačilno sredstvo. Opozarjamo, da je trganje bankovcev kaznivo dejanje.

* **Lov za tatom.** Na novi stavbi Pokojninskega zavoda na Miklošičevi cesti v Ljubljani je delavec Z. obesil na žebelj v zidu svoj suknjič. Nenadoma je smuknila mimo dolga postava in suknjič je že bil v rokah Otmarja K., že 17krat predkaznovanega nepridiprava. Slučaj pa je hotel, da je tatu zapazil mimo vozeči Turkov hlapec, ki je s kričanjem opozoril delavce na Otmarjevo tatvino. Ta ni takoj zbežal, marveč si je oblekel

ukradeni suknjič pod svojo suknjo, nato pa jo naglo udrl proti Slomškovi ulici. Lastnik suknjiča in ostali delavci so bili takoj na nogah in pričela se je divja gonja. Otmar se je končno preveč upelhal ter so ga lovci kmalu prijeli. Moral je na mestu sleči ukradeni suknjič. nakar so ga izročili stražniku.

* **Lastno hčerko hotel zlorabiti.** Zaradi gnusnega zločina je prišel pred sodišče v Sarajevu 38letni Anton Relota iz vasi Bukovice. Obtožnica ga dolži, da je stalno nadlegoval svojo 16letno hčerko Kato. Pregarjal jo je na vse mogoče načine, in to tako očividno, da je za njegove namene vedela vsa rodbina. Nekoč je hčerko zapodil v klet in ji zapretel, da jo na mestu ubije, če se mu ne uda in ne zadosti njegovi živalski pohotnosti. Kata se je na vse to preganjanje vedno srečno izmaknila. Njegova rodbina ga je opetovano rotila, naj pusti hčerko pri miru, toda on se za vse to ni zmenil. Relotova žena in hčerka nista mogli več prenašati tega neznosnega življenja in sta sklenili naznaniti očeta orožnikom. Ko so tudi številne priče potrdile njuni izjavi, so orožniki aretirali Reloto in ga izročili sarajevskemu sodišču, ki ga je obsodilo na pet mesecev ječe.

* **Odprava vizuma med Nemčijo in Jugoslavijo.** V Berlinu sta bili med nemškim državnim tajnikom zunanjih zadev in jugoslovenskim poslanikom Balugdžićem izmenjani noti, s katerima se popolnoma ukine vizum v nemško-jugoslovenskem potniškem prometu. Vizum se odpravi 5. decembra. Odprava vizuma stremi predvsem za tem, da se dvigne tujski promet med obema državama.

* **Velik vlom v trgovino pekovskega mojstra Robausa v Mariboru.** V noči od sobote na nedeljo so pretkani lopovi vlomili v trgovino pekovskega mojstra Karla Robausa v Mariboru. Navrtali so železno blagajno in odnesli gotovine in dragocenosti v skupni vrednosti 70.000 Din ter izginili. Prva je zapazila zločin prodajalka v zgodnjih jutranjih urah, na kar je bila o zagonetnem vlovu obveščena policija, ki je takoj ukrenila vse potrebno, da vlomilce čim prej izsledijo. Izkazalo se je, da je moral biti izvršen vlom, ki je brez dvoma največji v poslednjih letih, s sodelovanjem nekoga, ki je bil o razmerah v hiši dobro poučen. Vloma je bil osumljen Dunajčan Hans Arman, ki je bil leta 1923. zaposlen pri Robausu. Možaka, ki jo je mislil odkuriti preko meje, so kmalu našli in aretirali. Arman je zločin priznal. Pomagala sta mu še dva lopova, katerih imen noče izdati. Pri aretirancu so še dobili del plena.

* **Poskušen samomor.** Služkinja pri g. Hladetu v Gornji Šiški Ljudmila Kurentova, pristojna v Žalec, se je vrgla te dni pod tovorni vlak. K sreči je vlak ni pogazil pod seboj, marveč jo je odbil in vrgel v stran s proge s težkimi poškodbami na glavi in velikimi ranami na nogi in po životu. Težko ranjeno obupanko je odpeljal rešilni voz v bolnico.

* **Smrtna nesreča pri delu.** Viničar Peter Rubin iz Ormoža je šel z nekaterimi tovariši pripravljat drva za zimo. Bukev, ki jo je podrl, ga je pri padcu tako težko zadela, da je mož ostal na mestu mrtev.

* **Srnjak se zapletel v žično ograjo.** Te dni so bili v kočevskih hribih lovci na lovu in so psi spodili srnjaka, ki jo je ubral proti vasi Vrčice nad Semičem. V svojem divjem begu ni zapazil visoke žične ograje, v katero se je zagnal s tako silo, da se je zrušil na tla. Takoj pa se je zopet pobral in poskusil ograjo preskočiti. Skok se mu pa ni posrečil in je padel nazaj na hrbet. V tem trenutku je prispel g. Venetič in zgrabil srnjaka za sprednje noge. Srnjak se je pohlevno vdal. Seveda so bili kmalu na licu mesta tudi psi, katere je moral g. Venetič odganjati, da je srnjaka obranil pred njimi. Priznal ga je v hišo in privezal, nakar je srnjak lepo legel, da bi se odpočil od velike utrujenosti. G. Venetič je triletnega, 28 kg težkega srnjaka izročil najemniku lova.

* **Tri leta ječe zaradi razžaljenja veličanstva.** Pred okrožnim sodiščem v Sarajevu se je vršila obravnava proti lastniku hotela «Vrbas», Stepanu Ivoši, ki je na nekem zborovanju izrekel besede, ki so tvorile razžalitev veličanstva. Sodišče ga je obsodilo na tri leta težke ječe.

* **Neuspeh vlomilcev v Prekmurju.** Te dni proti polnoči se je priklatlila vlomilska drhal v Bratance. Najprej so obiskali posestnika in čebelarja Ivana Sreča. Vlomili so v klet in odnesli nekaj pšenice v vrečah ter še nekatere malenkosti. Ko so pšenico spravili na varno, so se vrnili, da odnesejo tudi nekaj rži. Po nerodnosti pa so prevrnili neko korito. Ropot je prebudil domače, ki so prihiteli v klet, a vlomilci so jo medtem že pobrisali. Odtod so se vlomilci napotili naravnost k zetu posestnika Sreča, k Martinu Balaziću, kjer so vlomili v pivnico in klet. Tu so odnesli okrog 100 kg ajde in štiri kokoši. Njihov ropot je zopet prebudil prebivalce in drhal je morala bežati. Še isto noč se je vlomilska drhal iz Bratancev napotila v Lipovce, kjer so pri posestniku Martinu Jeriču zopet vdrli v klet in odnesli precej pšenice. Takoj nato so pri drugih sosedih poskušali svoj zločinski obrt. Toda obnašli so se tako nerodno, da so jih domači povsod pravočasno prepoznali.

* **Pismo iz Amerike.** Iz Loraina (Ohio) nam piše slovenski rojak: Delavske razmere pri nas se zelo slabšajo in je več tisočev ljudi v tem mestu brez dela. Tukaj v Lorainu je velika topilnica železa, v kateri je zaposlenih navadno okrog 18.000 ljudi. To delo je zelo nevarno in tudi nezdravo. Veliko mesto blizu Loraina je Cleveland, kjer je mnogo Slovencev, v Lorainu samem nas je prav malo. Zato nam je prav dolgčas, dokler se ne privadimo. Najlepše pozdrave pošilja in želi vesele božične praznike vsem slovenskim fantom in dekletom, prijateljem in znancem, posebno pa Poljanski dolini Josip Štaudohar.

* **Aretacija Ljubljancev v Italiji.** Italijanski orožniki so pri Tolminu aretirali 20letnega Franca Lužnerja iz Ljubljane, ki je brez potnega lista prekorčil mejo pri Postojni.

* **Žene v Bosni zahtevajo volilno pravico.** Sarajevsko žensko društvo je narodnim poslancem iz Bosne izročilo resolucijo, v kateri zahteva, da se v uredbo o občinskih volitvah v Bosni in Hercegovini sprejme določilo, po katerem bi tudi žene imele volilno pravico.

* **Ogenj v Beltineh.** Te dni je nastal ogenj pri posestniku Ivki v Beltineh, ki je uničil hišo in gospodarsko poslopje. Požrtvovalnim gasilcem velja hvala, da ogenj ni zajel tudi sosednih hiš.

* **V boju z volkom podlegel.** V Hercegovini so volkovi sedaj, ko je nastopil hud mraz, v večjih čredah začeli napadati drobnico tamošnjih kmetovalcev. V selu Dobričevcu se je v kratkem že drugič pripetilo, da so volkovi napadli pastirje in ovce na paši. Pastir Ilija Pjevo, ki je branil svoje ovce, je skušal pregnati volka ter se spustil z njim v borbo na življenje in smrt. Borba je trajala skoro pol ure. Končno je 14letni Ilija onemogel. Ko je prispela pomoč, je bilo že prepozno. Pastir je bil že mrtev.

* **Zmrznil je.** V Lukovici je popival 70letni užitkar Matevž Burja iz Zlatega polja. Za pot proti domu je vzel s seboj še steklenico žganja. Alkohol ga je omamila tako, da je starec obležal na samotni poti in zmrznil.

Cene tujemu denariju.

Na zagrebški borzi se je dobilo 29. novembra v valuti:

1 ameriški dolar za 56.17 do 56.37 Din;
v devizah pa:
100 avstrijskih šilingov za 799.75 do 802.75;
100 nemških mark za 1355.50 do 1358.50 Din;
1 dolar za 56.62 do 56.82 Din;
100 francoskih frankov za 223 do 225 Din;
100 češkoslovaških kron za 168.05 do 168.85.

Pogovor o tem in onem.

Riž — vsakdanji kruh 800 milijonov ljudi.

Med rastlinami, ki jih človek seje ali sadi radi njihovega semena in ki mu dajejo hrano, je že od nekdaj riž ena izmed najpogostejših, saj se z njim preživlja 800 milijonov ljudi.

Kitajci pripovedujejo, da je sadi riž že sam cesar Jao okoli leta 2356. pred Kristusovim rojstvom. Ne bomo tu dalje raziskovali, ali se ujema to z zgodovinsko resnico. Gotovo pa je vsakakor, da so gojili riž v Indiji v drugem stoletju pred Kristusom. Tu raste riž na vlažnih krajih še divji; zato pa bo najbrž Indija prava domovina riža.

Iz Indije in Kitajske se je razširilo gojenje riža najprej proti jugu in nato proti severu po vseh deželah vročega pasa. Iz Indije si je osvojil riž preko Perzije vso Prednjo Azijo in je prišel tudi na Balkan. Arabci so ga vzeli s seboj na svojih pohodih v srednjo Afriko in na obalo Sredozemskega morja do Španije in Portugalske, odkoder so ga prinesli še dalje v Ameriko.

Riž, zlasti ona vrsta, ki jo goje največ in ki je edina razširjena po Evropi, potrebuje, da uspeva, mnogo vode ali zdatno namakanje. V vsej južni in vzhodni Aziji sade riž spomladi, ko začne deževati. Marsikje pa se ne morejo zanesti na dež; zato njive umetno namakajo. Kjer to ni mogoče, je zakasnitev deževne dobe za prebivalce velika nesreča. Če je malo dežja, je brez dvoma tudi slaba žetev in lakota je neizogibna. Na ravnam si lahko s tem pomagajo, da dvigajo s črpalnimi kolesi vodo v kanale, ki namakajo z rižem posejano polje, na strmih svetih pa morajo uporabiti tekoče vode, in to včasih prav na zvit način.

Voda stoji le par centimetrov nad kakega četrt metra debelo blatno zemljo, ki mora biti temeljito izorana in prebrana. Seme se mora pošteno v vodi namočiti in nato prav na gosto posejati v posebne grede. Ko zrastejo rastline za peščen visoko, za kar rabijo do mesec dni, jih porijejo ter nasade po pet ali šest skupaj na prava riževa polja, to pa čim skrbneje v vrstah v enaki razdalji. Kakršna je toplota, rabi riž tri do pet mesecev, da dozori. Dokler so rastline še majhne, po večkrat stolčejo tla med njimi, da jih bolje pritrdijo v zemljo in da zabranijo rast plevele. Med vsem tem časom ostane polje pod vodo, dokler ne začne riž rumeniti. Potem napravijo, da voda odteče. Ko so zrna zrela, požanjejo riž, strnišče pa nekaj časa puste, nato pa preorjejo, da posejejo drug sad. Riž omlatijo na Kitajskem ali takoj na polju. To napravijo na ta način, da otepajo snopé čez rob soda, v katerega leti zrnje. Mlatijo pa tudi v skednjih tako, da tolčejo s snopi po kamenju. Mlatijo pa tudi z voli.

Da pa se more riž uživati, morajo odstraniti še debele luščine in tenko kožico, ki odeva zrno. To se izvrši v preprostih mlinih, tanko kožico pa

odstranijo v stopah, podobnih našim stopam, s katerimi phejo lan in podobno.

Dasi pridelajo na Kitajskem, Japonskem, na malajskih otokih in v Prednji Indiji tolike množine riža, vendar te dežele ne pridejo v poštev za izvoz, ker ga ondotno številno prebivalstvo vsega samo porabi. Kot izvozne dežele za riž prideta za nas v poštev le Siam in Birma.

Prej so uvažali v Evropo že oluščeni riž; odkar pa vemo, da se oluščeni riž rad pokvari ali izgubi vsaj mnogo redilne vrednosti, ga šele pri nas očistijo.

Kakor je riž važna hrana, vendar je uživanje tega sadu zvezano z neko nevarnostjo. Po obsežnih pokrajinah Azije je divjala pred kakimi petnajstimi leti nevarna bolezen, takozvan beri-beri. Zlasti v ječah in na velikih kmetijah je zahtevala mnogo žrtv. Ljudje so zboleli na oteklini nog in niso imeli teka. V začetku je bilo bolnikovo stanje še znosno, a se je kmalu zgoršalo; vse telo je postalo vodenično in slednjič se je bolezen lotila srca. Število mrtvih je bilo izredno veliko. Dolgo so bili napram tej bolezni popolnoma brez moči, dokler niso izprevideli, da zbole na tej bolezni le ljudje, ki uživajo riževa zrna brez tanke kože. Iz tega so sklepali, da mora tičati tu vzrok bolezni. Videli so dalje, da domačini, ki so sami pridelovali riž in ga phali v stopah, nikdar ne zbole. Nadaljnji poskusi so pokazali, da zbole le ljudje, ki uživajo na moderen način očiščen riž. Pri tem se namreč odstranijo uprav one sestavine, ki preprečujejo bolezen. In baš ona tenka kožica, ki odeva zrno, ima v sebi snov, radi katere je riž nenevaren. Dolgo časa so si belili glavo, kakšna je ta snov. Šele leta 1922. so dognali učenjaki, da je to snov, ki se nahaja v tako majhnih množinah v otrobih riža kakor tudi drugih žitaric, da se ne dajo niti meriti. Tej snovi so dali ime vitamini.

Ko so tako spoznali vzrok bolezni, je postal riž zopet kruh tolikih milijonov ljudi in ona nevarna bolezen je popolnoma izginila, ker zadostuje le majhna količina vitamina, da je uživanje riža brez vsake nevarnosti.

★

Iz življenja rib.

Ogromno je število raznih vrst rib, ki jih poznamo. Mnogo vrst pa je, ki jih tudi prirodoslovci ne poznajo natančneje. Globoko v morju žive čudne ribe, ki le izjemoma prihajajo na površje ter le slučajno postanejo človekov plen. Z opazovanjem in proučevanjem življenja rib se mnogo bavi francoski profesor Roule; iz njegovih spisov povzemamo nekatere zanimivosti, ki bodo zanimale tudi naše čitatelje.

Kakor ptice in žuželke, ki jim je zrak to, kar je ribam voda, se znajo tudi ribe prilagoditi razmeram. Živali, ki žive na suhem, so v tem pogledu daleč zaostale za ribami in pticami. Ribe

★ LJUBLJANSKA KREDITNA BANKA ★

Delniška glavnica
Din 50.000.000.—
Rezervni zaklad ca.
Din 10.000.000.—

Centrala: LJUBLJANA, Dunajska c.
PODRUŽNICE:
Brezice Kranj Novo mesto Slovenj-
Čelje Logatec Prevalje gradec
Črnomelj Maribor Ptuj Split
Gorica Metković Rakek Trst
Novi Sad Sarajevo

Brzjavni naslov:
Banka Ljubljana
Telefon številka: 26,
413, 502, 503, 504

Se priporoča za vse v bančno stroko spadajoče posle

so med vsemi živimi bitji najbolj gibčne in urne. Ustvarjene so za življenje v vodi, kjer plavajo; so pa tudi ribe, ki lahko letajo in lazijo po suhem. Nekatere ribe znajo celo plezati na drevesa. Ako so izpostavljene nevarnosti, da voda okrog njih izhlapi, se zarijejo v blato in počakajo deževnega vremena, da lahko zopet plavajo po vodi. Kadar morajo preživeti dalje časa v blatu, prilagode svoja dihalna deloma celo zraku.

Malokdo ve, da je riba izumitelj ribolova na trnek. Ta način lova so poznale ribe že davno pred človekom. Globoko v vodi spusti riba iz ust sluzasto vlakno, na katerem je prilepljena ličinka, ki zvabi plen naravnost v usta lačne ribe. Te vrste rib, ki znajo loviti plen na trnke, žive tudi v nekaterih jezerih Srednje Evrope.

Med ribami so tudi dobri lovci, ki nimajo pušk, pač pa si pomagajo na ta način, da streljajo po mušicah s kapljicami vode, ki jih požejo z veliko silo iz ust tako, da žuželke ubijejo ali pa vsaj omamijo. V napadu in obrambi uporabljajo nekatere ribe prirojeno lastno elektriko, ki jo je človek spoznal šele v novejšem času. Teh rib je več vrst. Med njimi je najbolj znan skat. Te ribe omamijo z elektriko svojo žrtev, katere se potem z lahkoto polaste.

Zanimivo je med drugimi razmerje med moškim in ženskim spolom. Pri ljudeh in živalih je dala narava moškemu več telesne moči, ker morajo večinoma skrbeti za samice, pri ribah pa to pravilo ne velja. Med ribami najdemo krepke, do enega metra dolge samice, katerih samci so slabotni, komaj 10 cm dolgi in tako nesposobni za samostojno življenje, da žive izključno le od samice.

Da služijo oči pri ribah istemu namenu kakor pri živalih in človeku, je znano. Človek se pa nehoti vprašuje, kaj prav za prav ribe vidijo s svojimi očmi. Profesor Roule, ki je preiskoval ribje oči, je ugotovil, da je med močjo vida pri raznih vrstah rib velika razlika. Pri nekaterih ribah je vid zelo dobro razvit in igra v njihovem življenju veliko vlogo, pri drugih je pa okrnjen. Riba z okrnjenim vidom vidi približno tako malo kakor človek v mraku. Uho je pri ribah popolnoma okrnjeno; kljub temu pa ribe zelo dobro slišijo. Riba so zelo občutljive za tresljaje, kar vedo vsi ribiči, ki ne trpe, da bi med ribolovom kdo hodil v bližino. Narava je poskrbela, da občutijo ribe zlasti korake na bregu, ker jim je to v obrambi najbolj potrebno.

★

V letu 2000. bo vojna nemogoča.

Te dni je proslavil ves kulturni svet stoletnico rojstva slavnega francoskega kemika Berthelota. V Franciji so se vršile pri tej priliki velike svečanosti in francoski listi so se v obširnih člankih spominjali slavnega učenjaka. Pri tej priliki so pisali tudi o Berthelotovem mnenju glede bodočnosti človeštva.

5. maja 1894. je podal Berthelot izjavo, ki je vzbudila zanimanje vsega kulturnega sveta. Med drugim je izjavil, da leta 2000. ne bo več na svetu delavcev, da bo izginila premogovna in z njo še več drugih industrij. Napovedoval je čas, ko bodo ljudje uživali namesto sedanje hrane praške, ki jim bodo popolnoma zadostovali za prehrano. To hrano bodo izdelovali v kemičnih delavnicah in njena glavna vrednost bo v tem, da bo podvržena vplivu vročine, mraza in vlage.

Če se Berthelot ni zmotil, bo življenje na zemlji čez nekaj desetletij zelo enostavno. Seveda je vprašanje, kakšno stališče bi zavzeli ljudje napram kemični hrani v obliki nekakih praškov, kajti malo verjetno je, da bi zlasti požeruhi zamenjali mastno pečenko s praški. Morda se bodo bodoča pokolenja navadila take hrane, ki bi pomenila znatno olajšanje borbe za življenje.

Berthelot je govoril tudi o drugih vprašanjih bodočega človeštva. Izjavil je, da leta 2000. vojna sploh ne bo mogoča. Življenske razmere se bodo tako izpremenile, da ni niti misliti, da bi prišlo med poedinimi narodi do oboroženega spopada. Vse meje med državami bodo izginile, vojaštva ne bo več in tudi orožja ne bo nihče več izdeloval.

★

× **Gostija indijskega maharadža.** Na dvoru kapurtanskega maharadža so se ta teden začele velike svečanosti. Maharadža praznuje zlato poroko. Oženil se je svoječasno z bivšo špansko plesalko Anito Delgrade. Ko je bila poroka objavljena ljudem v Indiji, so padale ostre besede, češ, da je vzel za ženo tujko, ki je vrhu tega še preprostejšega rodu. Očitki so utihnili šele pozneje, ko se je poznalo, da je zakon med špansko plesalko in maharadžo zelo srečen. Ves čas skupnega življenja sta se maharadža ter žena izvrstno razumela in maharadža je neštetokrat poudaril, kako srečnega se čuti, da si ni izbral žene po bogastvu, ampak po glasu svojega srca. Slavnosti zlate poroke bodo trajale sedem dni in sedem noči. Udeleževalo se jih bo 2000 povabljenec. V Alcazaru se bo vršil velikanski banket, kakršnega menda svet še ni videl. Goste bodo sprejemali v marmornati palači in stregli jim bodo domačini, kakor predpisujejo njihovi obredi.

× **Atentat na dunajskega župana.** Te dni je bil izvršen atentat na dunajskega župana Seitza. Zločinec je oddal na županov avtomobil več strel iz revolverja, ki pa k sreči niso zadeli nikogar. Atentator, ki se piše Ströbinger, po političnem prepričanju socialist ali morda narodni socialist, je skušal pobegniti, a so ga vjeli. Pri zaslišanju je Ströbinger izjavil, da ni izvršil atentata iz političnih povodov, nego zato, da bi opozoril inozemstvo na bedo, v katero je prišla Avstrija zaradi senžermenske mirovne pogodbe.

× **Največja mesta na svetu.** Pred vojno je bilo na vsem svetu dvajset mest, ki so štela nad en milijon ljudi: deset v Evropi, pet v Aziji in pet v Ameriki. Danes je milijonskih mest že štiri deset; od teh jih je v Evropi le petnajst, mogoče pa so se milijonska mesta pomnožila v Ameriki, kjer jih je trinajst, Azija jih ima enajst in Avstralija eno. Prvo mesto na svetu je New York z devetimi milijoni in 350.000 prebivalcev. Za njim se vrste London s sedmimi milijoni in 660.000, Pariz (4.600.000) in Berlin (4.126.000). Največje mesto v Aziji je Osaka na Japonskem z dvema milijonoma in 115.000 ljudmi, v Avstraliji pa Sydney, ki ima en milijon in 50.000 ljudi.

× **Pokvarjen kaplan.** Pred dunajsko poroto se je te dni zagovarjal v tajni razpravi 37letni kaplan Maierhofer, obdolžen neprimernega spolnega občevanja. Obtožnica mu očita, da je kot katehet v šoli zlorabil več dečkov v starosti 10 do 12 let, nekoč pa je priredil malo gledališko predstavo, pri kateri se je tudi spozabil nad dečki. Državno pravdnistvo ga obtožuje šestih takih ostudnih dejanj. Maierhofer je svoja dejanja priznal že med preiskavo, zagovarjal pa se je s tem, da je nagnjen k homoseksualnosti in da se ni mogel protiviti izkušnjam. Obsodba še ni znana.

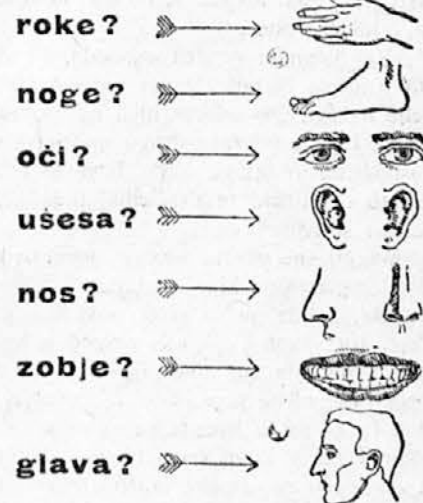
× **Smrt drznega potapljača.** Blizu vhoda v stockholmsko pristanišče sta trčili nedavno skupaj dve trgovinski ladji, katerih ena se je potopila. Te dni so pristaniška oblastva odredila, naj se spusti potapljač na morsko dno in ugotovi, ali je mogoče ladjo dvigniti in potegniti iz nje trupla potopljenih mornarjev. Ta naloga je bila poverjena enemu najboljših švedskih potapljačev. Mož se je spustil štirikrat v globočino 35 metrov in ostal tam vsakokrat pol ure, na kar se je po kratkem odmoru na površju zopet spustil nazaj. Ko se je spustil tretjič in ostal pod vodo skoraj tričetrt ure, so ga tovariši svarili, naj ne ostaja pod vodo tako dolgo. Potapljač jim je odgovoril iz notranjosti potopljene ladje, naj se ne boje zanj in naj ga ne motijo pri delu. Ko je bil že

četrtič pod vodo, je dal naenkrat znamenje, naj ga potegnejo na suh. Res so ga potegnili iz vode. Mož je slekel težko obleko in se šalil s prijatelji, toda hip nato mu je postalo slabo. Prestrašeni tovariši so poklicali zdravnika, ki je ugotovil, da je potapljač obolel na tako zvani potapljaški bolezn. Njegovo srce je začelo vidno pešati. Odpeljali so ga v bolnico, toda že med prevozom je umrl.

× **Sestra bivšega nemškega cesarja se je poročila z ruskim plesalcem.** Te dni se je sestra bivšega nemškega cesarja Viljema, princesa Viktorija Schaumburg-Lippe, poročila z ruskim plesalcem 28letnim Fedorjem Zubkovom. Kljub vsem grožnjam in smešenju s strani sorodnikov in nemškega plemstva ter odporu cerkvenega oblastva, ki je odreklo sodelovanje in prepovedalo vsem podrejenim duhovnikom opraviti poroko, se princesa ni dala ugnati in se je 19. t. m. v Bonnu poročila. Dasi je bila poroka strogo tajna in so se celo širile vesti, da bo treba rok preložiti, ker ženin baje še ni imel svojih listin v redu, se je vendar zbrala pred poročnim uradom (poroka je bila civilna) številna množica radovednežev, ki so si privoščili marsikako opazko na račun stare neveste in mladega ženina. Cerkvena poroka se je vršila malo kasneje, in sicer po pravoslavnem obredu. Nevesta je stara 62 let, ženin pa 28. Viljem je zelo ogorčen nad poroko svoje sestre z ruskim plesalcem in je princesi dal povedati, da je odslej ne pozna več.

Ali ste že poravnali naročnino?

Ali so to členki?

ki Vam povzroča bolečine — ali trpite muke na vsem telesu? Če Vas draži v grlu, če čutite mrzlo v nogah, tedaj je dana tudi Vam prilika, da se prepričate, v kako kratkem času lahko odstranite te Vaše muke s starim, obljubljenim naravnim sredstvom in kozmetikom, že od naših dedov rabljenim lepo dišečim «Feller-jevim Elsafluidom». Čutite se li česče duševno in telesno trudni, prehlajeni, hripavi, nahnjeni, pojavljajo se Vam li česče revmatične bolezn in se čutite slabi, tedaj boste tudi Vi potom drgnjena, mazanja in pranja z Elsafluidom odpravili to zlo. Nekoliko kapljic tudi za notranjo uporabo! To preprečuje želodena nerazpoloženja in prija izredno.

V lekarnah in tozadevnih trgovinah zahtevajte povsod pravi Fellerjev «Elsafluid» v poizkusnih stekleničah po 6 Din, v dvojnih po 9 Din ali specialnih po 26 Din. Ako naročite direktno po pošti, tedaj Vas stane 9 poizkusnih steklenič ali 6 dvojnih ali 2 specialni 62 Din z omotom in poštnino vred, nasprotno pa 27 poizkusnih ali 18 dvojnih ali 6 specialnih samo 139 Din. — Naslov označite jasno: Lekarnarju

Eugen V. Feller, Stubica Donja
Elsatrg 241, Hrvatska

Tajinstveni morilec deklet. (Nadaljevanje.)

Maggija stopi bližje.

«Zakaj je šel naš gospod tjakaj? Kaj je hotel ob taki uri na kraju duhov?»

Dan se zasmehlja.

«No, gospodična, saj vi me ne boste izdali. Grob bi bili imeli odpreti, mož s krinko se je hotel na lastne oči prepričati, če je res v njem pokopana njegova lepa zaročenka.»

Maggija strese mraz.

«Toda, to se ni zgodilo», pristavi Dan naglo. «Kajti je res nekaj čudnega, mrtvece motiti v njihovem pokopu. In v odločilnem trenutku je tudi našemu gospodu najbrže prišlo na um, da bi ravnal proti vsaki človeški in božji postavi. Z eno besedo, groba nismo odprli, česar sem bil prav vesel.»

Maggija se oddahne.

«Ali je kaj govoril?»

«Niti besedice ni rekel, gospodična. Videl sem ga stati pri nagrobnem spomeniku odločnega in ponosnega kot vedno. Le enkrat sem opazil, da je desnico položil na spomenik ter tako dolgo časa stal popolnoma mirno. Potem pa je hitro odšel od groba, zdelo se mi je kot da se boji še enkrat ozreti se nazaj.»

Dan vzdihne.

«Gospodična Burke!», izpregovori tiho, ker je Maggija še vedno molčala.

«Kaj hočete?» vpraša Maggija, vzbudivši se iz svojih misli.

«Gospodična, bodite vendar drugačni proti meni», reče Dan proseče, nepremično zroč v dražestni obraz lepe deklice. «Saj vem za vašo namero, poznam vaše visokoteče načrte. Toda verjete mi, četudi trdi Bill nasprotno, mož s krinko vam ne bo nikdar vračal vaše ljubavi.»

«Molčite!», vzklikne Maggija z osornim glasom.

Njeno lepo lice je pobledele kakor stena zidu, njene temne oči pa žare kot žrjavica.

«Ne, ne bom molčal, hočem vas posvariti, gospodična. Verujte mi, mož s krinko ljubi še vedno svojo mrtvo nevesto, nikdar ne bo nobene druge ljubil.»

«Odkod veste to?»

«Ker poznam našega gospoda. Le poslušajte me! Od tedaj je že poteklo par tednov, ko naj bi na povelje našega gospodarja ujeli na Škotskem dve Španjolki. Ena je ubežala, drugo smo našli v postelji. Oh, gospodična Maggija, kako lepa je bila ta deklica! Vi ste res ljubki in dražestni, toda ta tujka je bila vendar še lepša!»

Maggija ne odvrne ničesar, njeni beli zobje se globoko zagrizajo v kipeče ustnice.

«Da, ležala je v svoji postelji», nadaljuje Dan, «lepa kot angel. Toda naš gospod je kljub temu ostal popolnoma hladan, neusmiljeno jo je dvignil iz postelje, vse njene prošnje je njegovo jekleno srce odbilo. In ko se je lepa tujka kesneje nahajala na naši podmornici, ji kljub vsem njenim zapeljivim besedam in pogledom ni uspelo, omehčati trdo srce neizprosnega moža. Vsa njena umetnost v hlinjenju je bila zaman. Če bi ji ne bilo uspelo, da zmeša glavo ubogemu Francisu, bi bila umrla strašne smrti.»

Dan za hip preneha s pripovedovanjem. Toda Maggija ne odide, marveč nestrpnost pričakuječ gleda v mladega moža, da ji še kaj več pove.

«No, in kaj mislite, kakšna je bila druga Španjolka?», nadaljuje Dan čez nekaj časa. «Bill jo je videl in po njegovem pripovedovanju je ta deklica naravnost višek prave lepote. Našemu gospodu je že večkrat pisala, kako vroče ga ljubi. Njegovo nevesto je pogrnala smrti v naročje le zaradi tega, ker je hotela zavzeti njeno mesto. Toda on ji ni niti odgovoril.»

Maggija sikne z zobmi.

«Pa to še ni vse», nadaljuje Dan. «Saj sem že precej dolgo tukaj in zato vem za marsikaj še od poprej. Lepa Bessy, ki je sedaj Edvardova žena, je bila prej vsa nora na našega gospoda. Bila je naravnost očarujoče lepa, in vsak drug na mestu našega gospoda bi bil njene naklonjenosti nad vse vesel. Toda

on je bil in ostal docela miren in resen. Čim je Bessy spoznala Edvarda, je šele uvidela, da je zaman hrepenela po ljubezni zagonečnem možu. Sedaj je srečna in vesela, da se je vse tako izteklo.»

Maggija molči še vedno.

«In sličnih primerov je bilo še dokaj, gospodična,» šepeče Dan zaupno, «pa temu se tudi ni čuditi. Ena beseda iz ust zagonečnega moža zadošča in najlepša deklica leži v njegovem objemu. Toda on kaj takega sploh ne stori, le enkrat je iskreno, vroče ljubil — deklico, ki je že mrtva, sedaj je mrzel in otopel kot led. Gospodična Burke, mislite name, nikdar si ne boste priborili njegove ljubezni!»

Deklica stopi kot soha iz marmorja ter pazno in molče posluša besede mladega moža, in ravno ta molk z njegove strani še vedno vroče ljubljene deklice mu daje novo nado.

«Gospodična, vpoštevajte moje besede, z vami imam v resnici le dobre in odkritosrčne namene. Ne vdajajte se nadi, da postanete kedaj nevesta moža s krinko, zaman se ukvarjate s takimi mislimi.»

Dan hoče deklico prijeti za njeni roki. Tedaj pa odskoči Maggija nazaj.

«Ne dotaknite se me!», vzklikne jezno, «vaše svarilne besede odločno odklanjam.»

«Ampak, gospodična!»

«Stran, proč od mene, pravim! Vaše svarilo, ki meri le na to, da bi si pridobili mojo naklonjenost, odklanjam. Toda motite se, Dan, ne bom prej mirovala, dokler ne dosežem svojega cilja.»

«Toda, če vam on ne vrača ljubezni, gospodična?»

«On me bo vzljubil, čakati pa tudi moram,» odvrne deklica mračno. «Spustim se v boj z umrlo nevesto. In njegovo zaupanje — uživam.»

«Da, zaupanje pač, toda ne njegove ljubezni.»

«Iz zaupanja se bo porodila,» šepeče Maggija. «Da, služiti mu hočem, izpostavljati se tudi največjim nevarnostim in slednjič, slednjič bo vendarle moj, samo moj!»

Dan žalostno zmaje z glavo.

«Jaz sem vas posvaril, gospodična. Videli boste, da sem imel prav, ko bo že prepozno.»

Maggija se zaničljivo ozre v vrlega in odkritosrčnega dečka ter se počasi odstrani. Dan gleda za njo, dokler mu v temnem hodniku ne izgine izpred oči.

«Precejšnjo oholost ji je menda sam vrag vdahnil v glavo,» reče Dan ter se istotako odpravi za odhod. «No, naj le počenja, kar hoče, jaz je pri tem ne morem ovirati, za mene je Maggija izgubljena. In s svojo strastjo bo enkrat doživela še prav slab konec.»

Pitt vidi, da je prevaran.

Rdečelasi Irec je z vso vzorno potrpežljivostjo čakal ure, ko se je zopet hotel predstaviti svoji nekdanji gospodarici. Bil je čedno oblečen, v žepu je imel še nekaj denarja, ki mu ga je dal Bill, zato se je mogel brez pomisleka napotiti v gosposko hišo.

Ura je odbila že dvanaest, ko se je Pitt, ki je dotlej zaman čakal, da se vrne sobarica, odločil, da poišče obe Španjolki. Z umerjenimi koraki stopi v vežo gosposkega poslopja ter gre neovirano po stop-

nicah navzgor, kajti vratar slučajno ni bil v svoji izbi.

Sedaj stoji Irec v drugem nadstropju. Na svetli ploščici iz medu, pritrjeni na vratih, so bile vrezane naslednje besede:

R. BROOKES.

Toda ta napis ni Irec niti malo motil, kajti vedel je, da sta prej njegovi lepi gospodarici dokajkrat bivali pod napačnimi imeni. In tako odločno potegne za zvonec. Od znotraj je slišati odinev korakov, brlika služkinja odpre vrata. Ne malo začudena gleda Irec, ko se ozre v njegov ne ravno ljubki obraz. Pitt se vljudno odkrije.

«Jaz sem Pitt,» izpregovori tiho, «saj me menda pričakujejo?»

Na obrazu deklice je čitati vedno večjo bojazn. Saj je naravno uverjena, da stoji pred njo docela nor človek. Naglo hoče zapreti vrata, kar ji pa ne uspe, ker jih je hitro zgrabil Pitt. (Dalje prih.)

Zabavni kotiček.

Zakonske ljubeznosti.

Mož: «Gobezdaj, kar ti je drago! Meni gre pri enem ušesu noter, pri drugim ven.»

Žena: «Res je, saj nimaš med obema ušesoma ničesar, kar bi moglo obdržati moje besede...»

Vzrok.

«Kar se govori o ženskem spolu,» je dejal neki šovražnik žensk, «je vse nesmisel. Ni ženske, ki bi ne hotela veljati raje za lepo nego za pametno.»

«To izvira od tega,» je menila neka žena, «ker je toliko moških neumnih, a prav malo slepih.»

Znak.

Čestilec (bratcu svoje izvoljenke): «Prišel sem, da posetim tvojo sestro.»

Bratec: «Ona Vas je že pričakovala.»

Čestilec: «Kako veš to?»

Bratec: «Ker je odšla od doma...»

V šoli.

Učitelj je razložil učencem posledice uživanja alkoholnih pijač in je vprašal: «Kdo izmed vas je že pil kdaj kozarec piva?»

Tonček: «Jaz.»

Učitelj: «No, kaj si pri tem opazil?»

Tonček: «Da jih je naš ata med tem časom izpil šest...»

Boji se zakona.

Ona: «Zakaj se ne poročite?»

On: «Veste, gospodična, če le morem, se iz ognem nesreči.»

Nepazljivost.

Dijaki v šoli ne pazijo, temveč se med sabo zabavajo. Profesor to opazi in nepričakovano vpraša: «Govednik, kdaj je umrl Krištof Kolumb?»

Prometni zavod za premog, d. d. v Ljubljani

prodaja po najugodnejših cenah in samo na debelo

PREMOG,

domači in inozemski, za domačo kurjavo in industrijske svrhe

KOKS,

livarniški, plavžarski in plinski

Prometni zavod za premog, d. d. v Ljubljani

Miklošičeva cesta št. 15/I

KOVAŠKI

PREMOG

vseh vrst

BRIKETE.